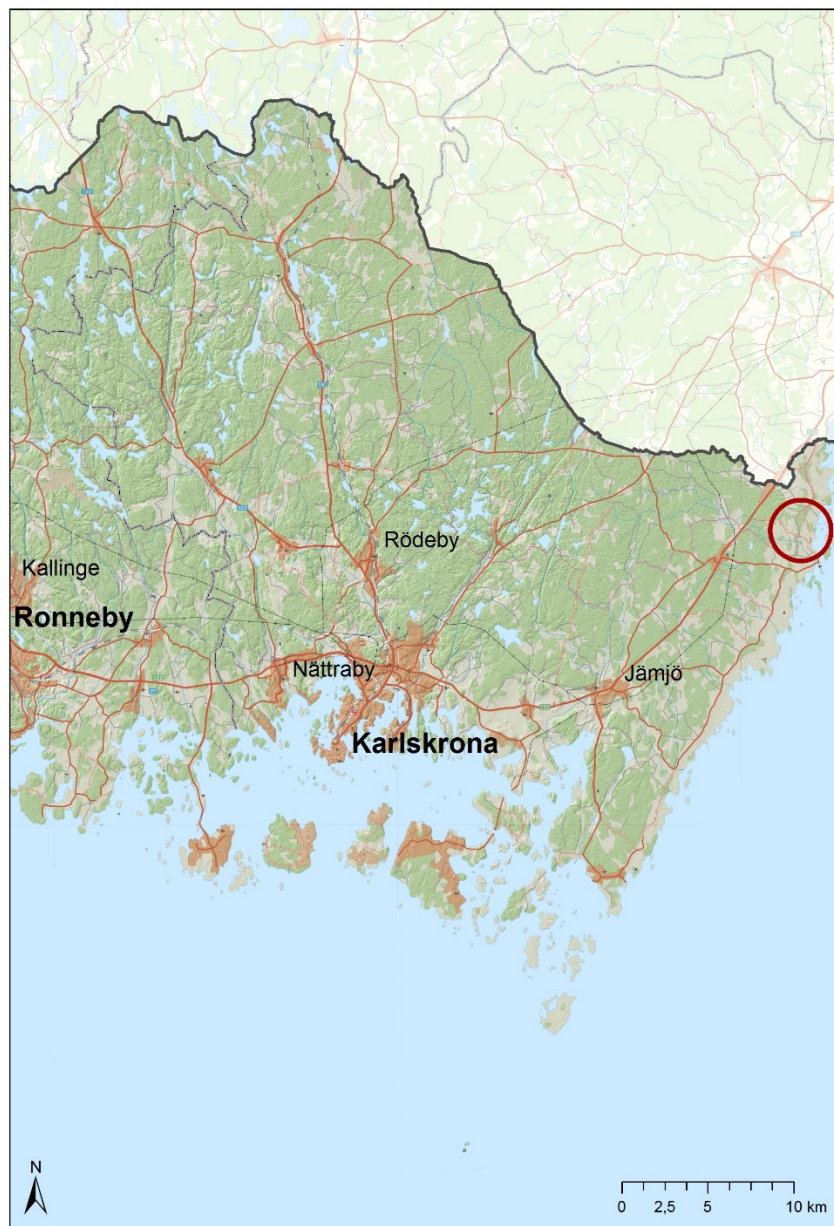




LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410112 Högasand



Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Ulrika O Widgren

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410112 Högasand**

Kommun: Karlskrona

Områdets totala areal: 26,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-04-04

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-05-31

Markägarförhållanden:

Statligt, Kyrkan

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

2180 - Trädklädda dyner

2330 - Grässandhedar

9190 - Näringsfattig ekskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Högasand bidrar till att uppfylla miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Östra Blekinge är ett av Sveriges torraste områden. Den torra miljön, med solvarma sandområden och solbelysta grova tallstammar, utgör den miljö som ger förutsättningar för många av de rödlistade och skyddsvärda arter som förekommer i området. I Högasand är det prioriterade bevarandevärdet de trädklädda sanddynerna och de öppna dynerna med förekomst av hotade arter som grynnig påskrislav (starkt hotad). Delar av området är utpekad nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Beskrivning av området

Högasand är ett tallbevuxet sanddynområde två kilometer norr om Kristianopel, i nordostligaste delen av Karlskrona kommun. Området underlagras av ett flackt urbergspeneplan och kambrisk sandsten som vetter mot Kalmarsund. Markytan ligger mellan 5 och 10 meter över havet.

Högasand ligger på Litorinahavets strandlinje som här nådde ungefär 8 meter över nuvarande havsnivå. Genom området skär en rullstensås som mynnar ut i Östersjön vid Kristianopel.

Dynområdet har under århundraden påverkats av mänskliga aktiviteter. Inte minst under 1600-talet då Kristianopel var en betydelsefull stad och befästning i Danmark. Kristianopels prästgård har legat vid områdets södra delar, Prästatallet, sedan den tiden.

Under senare sekler har sanden koloniserats av mossor, lavar och olika kärlväxter. Området hyser bland annat den gryniga påskrislaven, som en av få lokaler i landet. Området täcks nu till största delen av tallskog. Många av tallarna har hög ålder, i flera fall omkring 300 år. Dessa tallar utgör, både levande och som döda, en viktig livsmiljö för många arter, bland annat olika vedlevande insekter och svampen talticka (nära hotad). I de gamla träden finns också utmärkta boplatser för hålhäckande fåglar.

Vad kan påverka negativt

- För lite slitage, för stora mängder död ved eller andra faktorer som leder till igenväxning av tidigare öppna sandytor. Men även alltför kraftigt markslitage på känsliga platser, till exempel genom ridning eller körning med cykel eller motorfordon, vilket kan skapa vinderosion och sanddrift.

- Husbehovstäckor eller annan täktverksamhet.

- I Prästatallet: skogsbruksåtgärder annat än i syfte att gynna naturvärden. Att död ved som krävs för gynnsam bevarandestatus plockas bort från området eller förstörs, tex som bränsle vid grillning. Konkurrens från gran eller bok eller andra trädslag än ek och tall.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

Större delen av området är avsatt som naturreservat sedan 2005, med en skötselplan från samma år och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägarens och nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång. Reservatet förvaltas av Länsstyrelsen i Blekinge.

Södra delen av området, som benämns Prästatallet och ägs av Svenska kyrkans prästlönetillgångar, har för närvarande inget formellt skydd. Området är förklarat som "kyrkoreservat", vilket är en frivillig avsättning av markägaren. Dialog kommer att inledas om eventuellt naturvårdsavtal i området.

Behov av åtgärder

Delar av området håller på att växa igen på grund av för svagt slitage. Trädskiktets variation mellan tätare och glesare partier behöver öka. Det kan även behövs aktiva åtgärder för att skapa sandblottor i tillräcklig omfattning.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade måmindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa måmindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

2180 - Trädklädda dyner

Areal: 21,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Merparten av Högasand utgörs av trädklädda dyner. Jordmånen är i huvudsak näringsfattig och marken bevuxen med ris, gräs, mossor och lavar i fältskiktet. Trädbeståndet är talldominerat, med varierat inslag av ek, och har utvecklats spontant från äldre, planterade skyddsskogar. Många av tallarna är lågväxta och krypande. Inom Kyrkoreservatet i söder finns ett betydande uppslag av lövträd, främst ek. Så även i den nordöstra delen. Trädskiktet binder sanden så att sanddynerna förblir stabila. Områden med blottad sand finns främst i den norra delen. Fält- och bottenskikt varierar mellan helt öppen sand, inslag av buskstjärnblomma, blåbär, lingon, ljung, kruståtel och renlav, väggmossa och kvastmossa. Tallticka (nära hotad) är rapporterad både i Prästatallet och norra delen av Högasand.

Bevarandemål

Arealen trädklädda dyner ska vara minst 21,3 hektar. Tall ska utgöra ett dominerande inslag och grova tallar, såväl levande som döda ska till stor del vara solbelysta. Det ska finnas efterträdare till tall. Gran ska inte förekomma. Det ska finnas solbelyst död ved av tall i olika former inklusive levande träd med döda träddelar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer ska utgöra ett påtagligt inslag genom en variation mellan täta respektive öppna och glest beskogade delar. Mark med tunt humustäcke och blottade ytor med sand ska utgöra ett allmänt inslag och partier med blottad sand ska ha ett visst mått av störning, för att förhindra igenväxning. Området ska ha en för naturtypen naturlig artsammansättning. Tallticka ska förekomma på flera tallar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet i området bedöms som gott, men tillgången på död ved behöver öka och delar av området håller på att växa igen i fält-, busk- och trädskikt.

2330 - Grässandhedar

Areal: 3,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Grässandheden i områdets norra delar utgör det egentliga Högasand. Här växer den starkt hotade gryniga påskrislaven. Området sträcker sig även söderut utanför Natura 2000-området, men inom naturreservatets gränser. Större delen omfattas av blottad sand, men i delar växer lågvuxen tall och enstaka enbuskar. På sanddynerna växer ibland ett tunt vegetationsskikt av mossa, lavar samt bland annat sandstarr, borsttåtel, fårsvingel och ljung. På de öppna dynerna förekommer myrlejon och andra sandälskande insekter.

Bevarandemål

Naturtypens areal ska vara minst 3,2 hektar. Det ska förekomma naturlig vinderosion och ackumulation av sand. Sanden ska vara fritt rörlig och kunna transporteras av vinden. Miljön ska vara solöppen med bara enstaka träd och buskar av inhemska arter, som tall och en. Naturtypen ska utgöra en mosaik av öppen sand och markvegetation. Det ska finnas en måttligt störning för att upprätthålla tillräckligt stora mängder blottad sand. Den gryniga påskrislaven ska förekomma i livskraftig population.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet i området bedöms som mycket gott, men tillfälliga störningar i vegetationstäckets kan behövas och avverkning av enstaka tallar i syfte att inte minska utbredningen av blottad, solbelyst sand.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 2,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den näringsfattiga ekskogen växer i områdets nordvästra delar på mager mark, även om inslaget av ek även i de trädklädda dynerna bitvis är betydande. Trädskiktet domineras av ek, men med stort inslag av tall. Enstaka björk, gran och rönn förekommer. I fältskiktet återfinns bland annat skogskovall och vårfryle, samt ett buskskikt av kaprifol.

Bevarandemål

Arealen av näringsfattig ekskog ska vara minst 2,3 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas föryngring av nya träd som efterträdare av ek och gamla träd av ek och tall. Det ska finnas död ved i olika former och gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar.

Gran, buskar och sly ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. I fältskiktet ska växa blåbär, ekorrbär och skogskovall. Typiska arter av mossor och lavar ska förekomma på stammar av ek.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är intermediärt till gott. Skogen behöver åldras och mängden död ved öka.

Dokumentation

- AREK Biokonsult HB, Arup U. 2014. Genetisk analys av grynig påskrislav *Stereocaulon incrustatum*. Opublicerad rapport.
- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen. 2017. www.artportalen.se (uttag 2017-03-15).
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2008. Grynig påskrislav *Stereocaulon incrustatum* i Sverige. Rapport 2008:7.
- Naturvårdsverket. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av grynig påskrislav. Rapport 5662.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Skogsstyrelsen. 1994. Naturvärdesobjekt Ärendebeteckning: N 2797-1994.
- Skogsstyrelsen. 1994. Nyckelbiotop Ärendebeteckning: N 267-1994 och N 2706-1994.
- Skogsstyrelsen. 1995. Naturvärdesobjekt Ärendebeteckning: N 1045-1995.

Bilagor

- Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410112 Högasand

